

УДК 338.48

Охріменко А. Г.

канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри готельно-ресторанного бізнесу,
Київський національний торговельно-економічний університет

Опанасюк Н. А.

канд. юрид. наук, доцент кафедри туризму,
Національний університет фізичного виховання і спорту України

ІНСТИТУЦІЙНІ ЧИННИКИ ФУНКЦІОНУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ТУРИСТИЧНОЇ СИСТЕМИ

Сьогодні особливої актуальності в умовах глобалізаційного та глокалізаційного розвитку набуває питання визначення інституційних чинників функціонування національної туристичної системи (НТС). Зокрема, на інституційну підсистему НТС як основний драйвер ефективності розвитку національної економіки країни звертається особлива увага у рішеннях та рекомендаціях міжнародних організацій туристичної спрямованості. Так, у звіті UNWTO наголошується, що «туризм повинен комплексно і послідовно плануватися державною (регіональною) владою» [9]; а у OECD: «через свій наскрізний та фрагментарний характер туризм вимагає урядової координації як горизонтальної, так і вертикальної, а також приватного бізнесу» [8].

Це зумовлено тим, що: 1) має існувати узгоджений національний механізм, який би забезпечував координацію та регулювання туристичної діяльності; 2) НТС є комплексним системним, поліструктурним утворенням, що перебуває на стику інших галузей економіки, тому потребує залучення спільного координатора; 3) НТС потребує залучення систем безпеки туристів, охорони природної, культурно-історичної спадщини; 4) в більшості випадків лише держава може забезпечити організацію покриття потреб у великих інвестиціях для розвитку курортних, готельних та інших туристичних об'єктів і основних засобів інфраструктури; 5) у глобальному просторі держава презентує національний туризм, забезпечуючи туристичну привабливість та її цінність; 6) туризм за певних обставин може стати засобом економічної дипломатії у міжнародному середовищі та засобом формування патріотизму, національної єдності, гармонійного розвитку особистості у внутрішньому середовищі, тому ним має опікуватися уряд [5, с. 125].

Необхідність державного управління туристичною галуззю обґрунтована також специфікою самої галузі, оскільки туристична галузь є специфічним об'єктом державного управління. З одного боку, туристичний продукт повинен задовольняти потреби споживача та сприяти формуванню позитивного іміджу країни у світі, а з іншого – управління повинне спрямовуватись на досягнення позитивного соціально-економічного ефекту. Так, на думку В. Герасименка, необхідність державної підтримки та регулювання туризму як синтетичної й багатогранної економічної системи з розгалуженою мережею зв'язків є очевидною [3, с. 19]. При відсутності дієвого механізму державного управління туризм може справляти рецесивний вплив на соціально-економічний розвиток території.

Під державним управлінням туристичною галуззю слід розуміти вид діяльності держави, що передбачає цілеспрямований вплив на галузь чи окремі її складові через дієвий механізм державного управління з метою досягнення визначених стратегічних завдань [2, с. 10]. Державне управління туристичною галуззю реалізується через державну туристичну політику як цілеспрямовану діяльність

державних, суспільних і приватних структур із розробки і реалізації методів, механізмів та інструментів дії правової, економічної, соціальної та іншого характеру з метою забезпечення ефективного розвитку туристичної галузі, задоволення внутрішнього і зовнішнього попиту на туристичні послуги за раціонального використання наявного туристичного потенціалу [1, с. 23]. Водночас, метою державної туристичної політики є створення конкурентоспроможного рекреаційно-туристичного комплексу, який всебічно задовольнятиме потреби споживачів туристичного продукту, сприятиме розвитку економіки країни шляхом збільшення робочих місць, бюджетних і валютних надходжень, збереження культурної і природної спадщини [4].

Дослідники М. Біль, Г. Третяк, О. Крайник, розглядаючи методи як складові механізми державного управління туристичною галуззю, зазначають, що існує прямий зв'язок між функціями державного управління, формами та методами, за допомогою яких держава може їх реалізувати. Серед методів виділяються: програмно-нормативні, фінансово-економічні, науково-технічні, соціальні, психологічні, екологічні, зовнішньоекономічні [1, с. 14].

Базуючись на спроможності туризму бути каталізатором і генератором позитивних суспільно-економічних процесів, створення нових робочих місць, залучення іноземних інвестицій, в країнах створено або окремі урядові органи, або туризм має відношення до багатофункціонального міністерства, зумовлюючи пріоритетність його розвитку у певному напрямі. Отже, можемо за цим критерієм згрупувати органи, які опікуються публічним (державним) управлінням туризмом: 1) окремий урядовий орган: Бразилія, Болгарія, Єгипет, Індія, Ізраїль, Коста-Ріка, Мальта, Мексика, Марокко, Південна Африка, Філіппіни, Хорватія; 2) департамент туризму в рамках міністерства, що відповідає за економічну політику: Австрія, Данія, Греція, Естонія, Ісландія, Іспанія, Канада, Колумбія, КЮР Македонія, Латвія, Литва, Люксембург, Нідерланди, Німеччина, Нова Зеландія, Норвегія, Португалія, Румунія, Угорщина, Швеція, Швейцарія, США, Чилі, Фінляндія, Франція; 3) департамент туризму в рамках міністерства транспорту: Ірландія, Словаччина, Японія; 4) департамент туризму в рамках міністерства культури: Великобританія, Італія, Корея, Російська Федерація, Туреччина; 5) департамент туризму в рамках міністерства спорту: Польща; 6) департамент туризму в рамках міністерства закордонних справ: Австралія, Франція.

Складність і багатоваріантність інституційних структур для туризму в багатьох країнах підкреслює значні можливості для подальшої раціоналізації систем управління з метою досягнення максимальної узгодженості й ефективності політики в межах та між рівнями влади [7; 8].

Отже, можемо констатувати, що до найбільш серйозних протиріч, які спричиняють транзитивність НТС слід віднести державну регуляторну політику України. Зазначене зумовлено, на нашу думку, постійним реформуванням центрального органу виконавчої влади з питань туризму: до сьогодні відбуваються перманентні зміни щодо напрямів роботи, функцій, підпорядкування, місця й ролі в структурі державного механізму.

Список літератури

1. Біль М., Третяк Г., Крайник О. Механізм державного управління туристичною галуззю (регіональний аспект). Київ: НАДУ, 2009. 40 с.
2. Бойко М., Гопкало Л. Засади формування пріоритетних напрямів туристичної політики України. *Регіон. економіка*. 2005. № 1 (35). С. 222 – 229.
3. Герасименко В. Г., Галасюк С. С. Управління національним туризмом у контексті міжнародного досвіду. *Вісн. ДІТБ / Голов. ред.: д.е.н., проф., акад. АЕН України М. М. Туріянська, Донець. ін-т турист. бізнесу*. 2008. № 12. С. 19 – 24.

4. Державна програма розвитку туризму на 2002–2010 рр.: Постанова Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2002 р. № 583. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
5. Охріменко А. Г. Національна туристична система: монографія. К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т. 2019. 592 с.
6. International Program on Sustainable Tourism Development. UNWTO. URL: <https://sdt.unwto.org>.
7. Laws E., Scott N. Tourism research: building from other disciplines. *Tourism Recreation Research*. 40:1. 2015. 48 – 58 p. URL: 10.1080/02508281.2015.1005926.
8. OECD (2016), OECD Tourism Trends and Policies 2016, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/20767773>.
9. World Tourism Organization. Офіційний сайт. URL: <http://www2.unwto.org>.

УДК 338.12

Солнцева О. Г.

к. э. н., доцент,

Государственный университет управления,

Мадиярова Э. С.

к. э. н., ассоциированный профессор,

декан Школы бизнеса и предпринимательства,

Восточно-Казахстанский государственный
технический университет имени Д. Серикбаева,

Курманова Д. Т.

к. ф-м. н., доцент,

Восточно-Казахстанский государственный
технический университет имени Д. Серикбаева

ПРИМЕНЕНИЕ BIM-ТЕХНОЛОГИИ В ГОСТИНИЧНОМ БИЗНЕСЕ

BIM (BIM – Building Information Modeling) можно рассматривать как сам процесс построения модели, так и саму конечную модель, насыщенную информацией. Используя информационное моделирование здания, экономят время при строительстве отеля и сокращают количество ошибок на стройке.

BIM-модель – это 3D-паспорт строения с исчерпывающими данными обо всех конструкциях и системах, включая проектную и рабочую документацию. Она позволяет уйти от бумажных архивов, сократить время на поиск нужной и актуальной информации, оптимизировать процесс проектирования и избежать ошибок при возведении здания. А после того, как проект будет завершен, у информационной модели есть все шансы стать надежным помощником в управлении отелем [1].

BIM-технология подходит для проектирования отелей, санаториев, офисов и любых других зданий [2]. В общих чертах подход везде одинаков: информационная модель объединяет архитектурно-планировочные, конструктивные и инженерные решения и расчеты, дает трехмерную визуализацию проектных данных, сокращает время на разработку смет и позволяет обнаружить все коллизии и нестыковки еще на этапе проекта (а не во время строительства, как это часто бывает). По данным McGraw Hill Construction Report, использование BIM-платформы на этапе проекта сокращает расходы инвестора на 10 % – как раз за счет своевременного выявления коллизий в программе. Можно работать не только со зданиями, но и с рельефом: например, уже есть решения, которые интегрируют срезы грунтов в информационную модель, и на основе этих данных проектировщики подбирают необходимый фундамент. А если придет запрос от контролирующих органов, с BIM-платформы можно в считанные минуты выгрузить всю проектную документацию и отчетные документы.